

Sygn. akt *I AGa 10/20*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 sierpnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia: Małgorzata Kaźmierczak

Sędziowie: Bogdan Wysocki

Małgorzata Goldeck – Malesińska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 23 lipca 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Związek Zawodowy (...) w P.**

przeciwko (...) **S.A. w P.**

o stwierdzenie nieważności ewentualnie uchylenie uchwały walnego zgromadzenia

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 26 marca 2019 r. sygn. akt IX GC 572/18

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz pozwanej 810 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne.**

Bogdan Wysocki Małgorzata Kaźmierczak Małgorzata Goldbeck – Malesińska

--	--	--

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 marca 2019 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo (...) Związku Zawodowego (...) z siedzibą w P. przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w P. (punkt 1 wyroku), zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.637 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt 2 wyroku) oraz nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 2.000 zł tytułem opłaty sądowej od roszczenia ewentualnego (punkt 3 wyroku).

Wydając powyższy wyrok, Sąd pierwszej instancji ustalił, że powód – (...) Związek Zawodowy (...) w P. jest akcjonariuszem pozwanej spółki – (...) S.A. w P..

Akcjonariuszem pozwanej spółki jest Skarb Państwa, a także inne podmioty.

Pozwana spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego – Zakład (...) w P. w spółkę akcyjną.

Pozwany jest spółką dominującą w ramach grupy (...). Do grupy tej należy ponadto 5 wiodących podmiotów: (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) S.A., (...) sp. z o.o., (...) S.A. Ponadto, w ramach grupy tej funkcjonują również m. in. (...) (...) Centrum sp. z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o. oraz (...) Serwis sp. z o.o.

Grupa (...) składa się ze spółek, które w większości powstały na bazie dawnych przedsiębiorstw państwowych, a także ze spółek wyodrębnionych z (...) S.A. bądź jej poprzedników prawnych.

W pozwanej spółce zatrudnionych jest około 300 pracowników, zaś w całej grupie (...) około 1600 pracowników.

W dniu 25 kwietnia 2018 roku weszła w życie ustawa z dnia 1 marca 2018 roku o zmianie ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym oraz ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników.

Celem zmian wprowadzonych powyższą ustawą było przyznanie kompetencji pracownikom spółek zależnych w wyborze członka rady nadzorczej w spółce dominującej.

Na dzień 28 maja 2018 roku zarząd pozwanej spółki zwołał nadzwyczajne walne zgromadzenie (...) S.A. Powód uczestniczył w tym zgromadzeniu.

W dniu 28 maja 2018 roku nadzwyczajne walne zgromadzenie pozwanej spółki podjęło uchwałę nr 5 o następującej treści:

„Działając na podstawie art. 430 § 1 Kodeksu spółek handlowych, po zapoznaniu się z opinią Rady Nadzorczej (...) S.A. przedstawionej w Uchwale nr 31/ (...) z dnia 17 maja 2018 roku w przedmiotowej sprawie:

„§1. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie (...) S.A. zmienia (...) S.A. poprzez zmianę § 23 Statutu i nadaniu mu następującego brzmienia:

1. Pracownikom Spółki i jej Jednostek Zależnych przysługuje prawo wyboru członków Rady Nadzorczej w zakresie przyznanym im przez przepisy powszechnie obowiązującego prawa, w tym przepisy ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników.
2. Rada Nadzorcza zarządza wybory członków Rady Nadzorczej. W tym zakresie stosuje się odpowiednio § 14 i 15, z tym zastrzeżeniem, że w przypadku, gdy w postanowieniach tych jest mowa o pracownikach lub pracownikach Spółki, organizacji związkowej działającej w Spółce, rozumie się przez to odpowiednio pracowników Spółki i jej Jednostek Zależnych oraz organizacje związkowe działające w Spółce lub jej Jednostkach Zależnych.
3. Rada Nadzorcza uchwała Regulamin W., zawierający szczegółowy tryb wyboru i odwołania członków Rady Nadzorczej wybranych przez pracowników Spółki i jej Jednostek Zależnych.
4. Do odwołania członka Rady Nadzorczej wybranego przez pracowników Spółki i jej Jednostek Zależnych stosuje się odpowiednio postanowienia § 16, z tym zastrzeżeniem, że w postanowieniach tych jest mowa o pracownikach lub pracownikach Spółki, rozumie się przez to pracowników Spółki i jej Jednostek Zależnych.

§ 2. Upoważnia się Radę Nadzorczą (...) S.A. do ustalenia jednolitego tekstu zmienionego Statutu Spółki zgodnie z § 1 niniejszej uchwały”.

Powód głosował przeciwko podjęciu powyższej uchwały i zgłosił co do jej podjęcia sprzeciw, który został zaprotokołowany.

Przed podjęciem wspomnianej uchwały § 23 statutu pozwanej spółki brzmiał następująco:

1. Pracownikom Spółki przysługuje prawo wyboru członków Rady Nadzorczej w zakresie przyznanym im przez przepisy powszechnie obowiązującego prawa, w tym przepisy ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników.
2. Rada Nadzorcza zarządza wybory członków Rady Nadzorczej. W tym zakresie stosuje się odpowiednio § 14 i § 15.
3. Rada Nadzorcza uchwała Regulamin W., zawierający szczegółowy tryb wyboru i odwołania członków Rady Nadzorczej wybranych przez pracowników.
4. Do odwołania członka Rady Nadzorczej wybranego przez pracowników stosuje się odpowiednio postanowienia § 16.

Spółki zależne wchodzące w skład grupy (...) podjęły działania mające na celu wprowadzenie do ich statutów oraz umów spółek zmiany związane ze wejściem w życie ustawy o zmianie ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym oraz ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników z dnia 1 marca 2018 roku.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny, Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie powód, jako akcjonariusz pozwanej spółki, domagał się stwierdzenia nieważności uchwały nr 5 nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy pozwanej spółki podjętej w dniu 28 maja 2018 roku, dotyczącej zmiany § 23 statutu pozwanej spółki. Jako roszczenie ewentualne powód wniósł o uchylenie wyżej wskazanej uchwały, jako sprzecznej ze statutem i dobrymi obyczajami, a także godzącej w interesy spółki i mającej na celu pokrzywdzenie akcjonariuszy.

W pierwszej kolejności Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powód wykazał, iż stosownie do art. 425 § 1 k.s.h. w zw. z art. 422 § 2 k.s.h. przysługuje mu legitymacja czynna do żądania stwierdzenia nieważności uchwały nr 5 z dnia 28 maja 2018 roku. Ponadto, w ocenie Sądu Okręgowego pozew został wniesiony w terminie wynikającym z art. 425 § 2 k.s.h.

Sąd Okręgowy nie zgodził się z powodem, że art. 4 ustawy nowelizującej, zawierający obowiązek dokonania zmian w statucie w terminie 45 dni od dnia wejścia w życie ustawy dotyczy wyłącznie spółek, które obowiązane są jednocześnie do stosowania przepisów art. 12 ust. 8 i art. 14 ust. 3 ustawy zmienianej.

Analiza przepisów artykułu 12 i 14 ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników prowadzi do wniosku, że art. 12 i 14 regulują sytuację różnych spółek. Art. 12 odnosi się do spółek, w których Skarb Państwa pozostaje jedynym akcjonariuszem spółki powstałej w wyniku komercjalizacji, zaś art. 14 dotyczy spółek, w których Skarb Państwa przestał być jedynym akcjonariuszem spółki powstałej w wyniku komercjalizacji. Logicznym zatem pozostaje, w ocenie Sądu pierwszej instancji, że żaden podmiot nie mógłby jednocześnie być obowiązany do jednoczesnego stosowania przepisów art. 12 ust. 8 i art. 14 ust. 3. Sąd Okręgowy uznał zatem, że wolą ustawodawcy było, aby art. 4 ustawy nowelizującej dotyczył podmiotów obowiązanych do stosowania art. 12 ust. 8 bądź art. 14 ust. 3. Nie ulega zaś wątpliwości, że pozwana spółka należy do podmiotów, w których w wyniku komercjalizacji Skarb Państwa jest jednym z akcjonariuszy, a więc w stosunku do niej zachodziła podstawa zastosowania art. 4 ustawy nowelizującej i wprowadzenia do statutu zmian zgodnych z art. 14 ust. 3 dodanym tą ustawą.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił również poglądu powoda, że zmiany tej dokonano przedwcześnie, albowiem treść art. 4 ustawy nowelizującej wskazuje, że spółka zmiany te zobowiązana była wprowadzić w terminie 45 dni od dnia wejścia

w życie ustawy zmieniającej. Przemawia za tym użycie zwrotu „dokonają zmian”, a nie „mogą dokonać zmian”. Ponadto, brak wskazania terminu na wprowadzenie stosownych zmian do statutów mogłoby doprowadzić do odwlekania w czasie wprowadzenia uprawnień dla pracowników spółek zależnych.

Zdaniem Sądu Okręgowego, treść podjętej przez nadzwyczajne walne zgromadzenie pozwanej spółki uchwały nr 5 odpowiada treści omawianej ustawy. Ewentualny brak podjęcia stosownych uchwał przez spółki zależne nie powoduje sprzeczności zaskarżonej uchwały z przepisami ustawy, ponieważ ustawa nie wprowadza wymogu zmiany statutu dopiero po wprowadzeniu stosownych zmian w statutach spółek zależnych. Sam fakt, że w ustawie nie wskazano obowiązku zmiany umów spółek, również nie świadczy o sprzeczności tej uchwały z przepisami ustawy.

Następnie, odwołując się do art. 422 § 1 i 2 k.s.h. Sąd Okręgowy rozpoznał roszczenie ewentualne powoda – o uchylenie zaskarżonej uchwały.

Sąd pierwszej instancji zważył przy tym, że w pozwie strona powodowa nie przytoczyła żadnych twierdzeń na uzasadnienie przesłanki godzenia zaskarżonej uchwały w postanowienia statutowe, w szczególności nie wskazała, z którym przepisem statutu uchwała ma być sprzeczna. Mając na uwadze, że stosownie do treści art. 6 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. to na powodzie spoczywał ciężar udowodnienia tych okoliczności, Sąd pierwszej instancji uznał je za niewykazane (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2018 roku, sygn. akt II CSK 30/18).

Wobec powyższego, aby uzyskać korzystne dla siebie rozstrzygnięcie powód obowiązany był udowodnić, że kwestionowana uchwała jest sprzeczna z dobrymi obyczajami.

Sąd Okręgowy wskazał, iż uzasadniając zarzut naruszenia dobrych obyczajów powód podał, że uchwała prowadzi do ograniczenia uprawnień przyznanych pracownikom w związku z komercjalizacją. Zdaniem powoda, ograniczenie tych uprawnień stanowi niesprawiedliwą, represyjną odpłatę za wysiłek włożony w rozwój skomercjalizowanego przedsiębiorstwa oraz powoduje, że im silniejszy podmiot dominujący, im bardziej kontrolujący większe przedsiębiorstwa zależne, zatrudniające tysiące pracowników, tym gorsza sytuacja pracowników spółki dominującej. Powód zaznaczył przy tym, że dobre obyczaje odnosić należy do konkretnej spółki, a nie grupy kapitałowej, która to grupa jest pojęciem nieznanym ustawie Kodeks spółek handlowych, za wyjątkiem konieczności zatwierdzenia sprawozdania finansowego grupy kapitałowej.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, z powyższymi twierdzeniami powoda nie sposób się zgodzić. W przedmiotowej sprawie należy mieć na uwadze przyczyny, dla których dokonano zmian w ustawie o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników, a także okoliczności w jakich doszło do utworzenia grupy (...). Jak wynika z odpisów z rejestru przedsiębiorców KRS załączonych do odpowiedzi na pozew, większość ze spółek zależnych wchodzących w skład grupy (...) powstała w wyniku przejścia skomercjalizowanych przedsiębiorstw państwowych, bądź też przekazania przez pozwaną spółkę lub jej poprzednika prawnego zorganizowanej części przedsiębiorstwa do tych podmiotów. W takich przypadkach, jak wynika ze stenogramu z posiedzenia Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, ustawodawca uznał za uzasadnione przyznanie pracownikom spółek zależnych uprawnienia do wyboru przedstawiciela pracowników w radzie nadzorczej spółki dominującej. W konsekwencji, nie sposób w ocenie Sądu pierwszej instancji przyjąć, że sporna uchwała narusza dobre obyczaje.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż mając na uwadze, że do uwzględnienia powództwa o uchylenie uchwały koniecznym jest uznanie, że uchwała jest sprzeczna ze statutem lub godzi w dobre obyczaje, co nie zostało wykazane w niniejszej sprawie, powództwo podlegało oddaleniu.

Ubocznie wskazano, że Sąd pierwszej instancji uznał, iż powód nie wykazał również, aby kwestionowana uchwała godziła w interes pozwanej spółki.

Co do zasady, interes spółek zależnych zbieżny jest z interesem spółki dominującej. W ocenie Sądu Okręgowego powód zaś nie powołał żadnego dowodu, który wykazałby, że w niniejszej sprawie zależność taka nie ma miejsca.

W omawianym zakresie strona powodowa ograniczyła się do przedstawienia swoich wątpliwości i hipotetycznych sytuacji, w których mogłoby dojść do zagrożenia interesów spółki dominującej. Sąd Okręgowy zaś nie widzi podstaw, aby przyjąć, że zmiana sposobu wyboru jednego członka rady nadzorczej godzi w interes spółki dominującej.

Ponadto Sąd pierwszej instancji nie podzielił poglądu powoda, że podjęcie spornej uchwały miało na celu pokrzywdzenie akcjonariuszy.

Sąd Okręgowy podkreślił jeszcze raz, że podjęcie uchwały miało na celu wprowadzenie zmian, do wprowadzenia których ustawodawca zobowiązał pozwaną spółkę. Ponadto Sąd pierwszej instancji wskazał, że zaskarżona uchwała dotyczy wyboru przedstawiciela pracowników do rady nadzorczej. Bez znaczenia pozostaje, czy pracownicy pozwanej spółki są jednocześnie akcjonariuszami, czy też nie, ponieważ stosownie do treści § 22, 23 i 24 statutu pozwanej spółki uprawnienie do wyboru członków rady nadzorczej wyłanianych na walnym zgromadzeniu przez akcjonariuszy nie zostało w żaden sposób ograniczone. W ocenie Sądu Okręgowego, powód bezzasadnie utożsamia interes pracowników z interesem akcjonariuszy. Posiadanie bowiem przez pracowników akcji spółki nie powoduje, że ich interesy jako akcjonariuszy zostały naruszone. Wobec powyższego, Sąd Okręgowy oddalił wniosek powoda o zobowiązanie pozwanego do wskazania pracowników pozwanej spółki, którzy jednocześnie są jej akcjonariuszami. Co więcej, Sąd Okręgowy zaznaczył, że uchwała ta w sposób jednakowy dotyczy wszystkich akcjonariuszy. Ponadto, strona powodowa winna wykazać w jaki sposób uchwała doprowadziła do jej pokrzywdzenia, czego zaniechała.

W punkcie 2. wyroku Sąd pierwszej instancji orzekł o kosztach procesu, na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik. Powód przegrał spór w całości, a zatem winien zwrócić pozwanemu poniesione przez niego koszty procesu, na które złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 1.620 zł (1.080 zł za pierwszą instancję oraz 540 zł za reprezentowanie pozwanego w postępowaniu zażaleniowym) oraz kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Ponadto, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd pierwszej instancji nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 2.000 zł tytułem opłaty sądowej od zgłoszonego roszczenia ewentualnego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania w stopniu mającym wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.:

1. naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. i art. 299 k.p.c. polegającego na:
 - a. oddaleniu wniosku dowodowego powoda o zobowiązanie pozwanej do przedstawienia listy pracowników pozwanej spółki będących jednocześnie akcjonariuszami na okoliczność ograniczenia praw tych akcjonariuszy i ich pokrzywdzenia;
 - b. nieuzasadnionym oddaleniu wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka Z. G.;
 - c. nieuzasadnionym pominięciu dowodu z przesłuchania powoda;
2. naruszenie art. 229 k.p.c. poprzez pominięcie okoliczności przyznanych przez stronę pozwaną w zakresie stosowania art. 3 i 4 ustawy zmieniającej, w zakresie w jakim pozwana miała przyznać, że stosowanie zmienionych norm § 23 statutu pozwanej spółki mogło nastąpić dopiero po wprowadzeniu stosownych zmian w statutach i aktach wewnętrznych wszystkich spółek grupy kapitałowej;
3. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i poczynienie dowolnych ustaleń na faktycznych, iż:

a. grupa (...) składa się ze spółek, które w większości powstałych na bazie dawnych przedsiębiorstw państwowych, a także ze spółek wyodrębnionych z (...) S.A. bądź jej poprzedników prawnych;

b. ilość pracowników w całej grupie (...) wynosi 1.600;

4. art. 213 § 1 k.p.c. i art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. oraz art. 231 k.p.c. oraz art. 228 § 1 k.p.c. poprzez wadliwe przyjęcie przez sąd, iż powód nie wykazał iżby interesy spółki pozwanej i jej spółek zależnych nie były tożsame w ramach grupy kapitałowej w kontekście przesłanki uchylenia zaskarżonej uchwały jako godzącej w interes pozwanej spółki.

W przypadku nieuwzględnienia powyższych zarzutów powód podniósł również zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj.:

1. art. 425 § 1 k.s.h. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że zaskarżona uchwała o zmianie statutu pozwanej spółki nie jest sprzeczna z treścią ustawy zmieniającej;

2. oraz art. 422 § 1 k.s.h. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że zaskarżona uchwała o zmianie statutu pozwanej spółki nie jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, nie godzi w interes spółki i nie ma na celu pokrzywdzenia akcjonariuszy.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł:

1. o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 poprzez stwierdzenie nieważności uchwały nr 5 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki pod firmą (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w P. z dnia 28 maja 2018 roku w sprawie przyjęcia zmian w § 23 Statutu Spółki (...) S.A., ewentualnie o uchylenie ww. uchwały poprzez zawieszenie postępowania rejestrowego w zakresie dotyczącym zaskarżonej uchwały;

2. o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 2 poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

3. o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 3 poprzez jego uchylenie.

Nadto, ewentualnie powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji powoda oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz trafnie określił ich prawne konsekwencje. Ustalenia te oraz ich prawną ocenę Sąd Apelacyjny podziela, przyjmując je jako własne.

Zarzuty apelacji w istocie stanowią próbę podważenia zasadności przyznania pracownikom spółek zależnych prawa wyboru oraz odwołania przedstawicieli pracowników w radzie nadzorczej spółki dominującej, przyznanego na podstawie art. 2 pkt 2 i 3 oraz art. 3 i art. 4 ustawy dnia 1 marca 2018 roku o zmianie ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym oraz ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników (Dz.U. z 2018 r., poz. 702) (dalej jako: „ustawa zmieniająca”). W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie można podzielić stanowiska apelującego, iż uchwała nr 5 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki pod firmą (...) S.A. z dnia 28 maja 2018 roku w sprawie przyjęcia zmian § 23 statutu pozwanej, jest sprzeczna z treścią ustawy zmieniającej (art. 425 § 1

k..s.h) lub że jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, godzi w interes spółki i miała na celu pokrzywdzenie akcjonariuszy (art. 422 § 1 k.s.h), albowiem stanowiła ona jedynie realizację zadań wyznaczonych grupom kapitałowemu przez ustawodawcę. Sąd pierwszej instancji dokonał właściwej wykładni wyżej wskazanych przepisów, a zarzuty apelacyjne są w zasadzie wynikiem niezadowolenia strony powodowej z nowelizacji przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników (Dz.U. z 2017 r., poz. 1055).

Nie ma bowiem racji powód podnosząc, iż Sąd pierwszej instancji dopuszczając się naruszeń przepisów prawa procesowego oraz błędów w ustaleniach faktycznych, następnie dokonał niewłaściwej wykładni przepisów ustawy zmieniającej i kodeksu spółek handlowych. W tym zakresie za chybiony należało w szczególności uznać zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. i art. 299 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych apelującego. Po pierwsze, wnioski dowodowe o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka Z. G. oraz o zobowiązanie pozwanej do przedstawienia listy pracowników pozwanej spółki będących jednocześnie akcjonariuszami na okoliczność ograniczenia praw tych akcjonariuszy i ich pokrzywdzenia, zgłoszone dopiero w piśmie powoda z dnia 12 października 2018 roku, należało uznać za spóźnione i nie znajdujące żadnego uzasadnienia tegoż spóźnienia w świetle art. 217 § 2 k.p.c., a nadto nieprzydatne dla rozstrzygnięcia.

I tak, odnosząc się zeznań świadka, wskazać należy, że przy jasnej wykładni przepisów ustawy zmieniającej, wniosek dowodowy mający na celu wyjaśnienie okoliczności procesu legislacyjnego był nieprzydatny. Nie można przy tym wykluczyć, że zeznania świadka stanowiłyby jedynie opinię oraz jego interpretację przepisów ustawy zmieniającej, a nie przytoczenie okoliczności faktycznych.

Również drugi z wyżej wymienionych wniosków dowodowych winien być oceniony jako niemający znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Słusznie bowiem Sąd pierwszej instancji stwierdził, że zmiana statutu pozwanej spółki nie niosła żadnych negatywnych skutków dla dotychczasowych praw akcjonariuszy, a powód bezzasadnie utożsamiał ich interes z interesami pracowników. Uprawnienie pracowników spółek zależnych do wyboru przedstawicieli pracowników w radzie nadzorczej, przyznane na podstawie art. 14 ust. 3 ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników „jest prawem odrębnym od prawa do nabycia akcji, zaś kwestionowana zmiana statutu nie wprowadziła żadnych ograniczeń w zakresie praw akcjonariuszy.

Z kolei okoliczności, na które miał zostać przeprowadzony dowód z przesłuchania powoda, tj. treści zaskarżonej uchwały oraz legitymacji czynnej powoda były w sprawie bezsporne. Ponadto, zarówno w pozwie jak i apelacji powód nie podał, na czym miała polegać sprzeczność uchwały ze statutem pozwanej spółki.

Nietrafny okazał się również zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ocena materiału dowodowego przeprowadzona przez Sąd pierwszej instancji nie narusza granic swobodnej oceny dowodów, wyznaczonej dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Nie jest sprzeczna z zasadami logicznego rozumowania, czy doświadczenia życiowego i mieści się w ramach swobody sądu (por. też Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 6 listopada 1998 roku, sygn. III CKN 4/98, publ. LEX nr 322031).

Nie można również podzielić argumentacji powoda odnoszącej się dokonania przez Sąd Okręgowy błędów w ustaleniach faktycznych. Nie do końca zrozumiałą jest przy tym zarzut apelującego dotyczący błędnego ustalenia przez Sąd pierwszej instancji, iż grupa (...) składa się ze spółek, które w większości powstały na bazie dawnych przedsiębiorstw państwowych, a także ze spółek wyodrębnionych z S.A bądź jej poprzedników prawnych. Sąd pierwszej instancji wyraźnie wskazał na czym oparł powyższe ustalenia, tj. na informacjach odpowiadających odpisach pełnych i aktualnych KRS. Dla rozstrzygnięcia sprawy nie są przy tym istotne wyliczenia dotyczące wysokości kapitału zakładowego, wysokości obrotów czy liczby pracowników. Nie ma także racji apelujący kwestionując ustalenie sądu I instancji co do ilości pracowników w całej grupie kapitałowej. Z lektury całego uzasadnienia wynika, że wskazanie na str.3 uzasadnienia ilości pracowników -1600 stanowiło omyłkę pisarską, skoro na stronie 2 uzasadnienia, Sąd pierwszej instancji wskazał, że liczba ta wynosi 16.000 zł, a nie 1.600 zł. Ponadto, okoliczność ta nie wpływa w żaden sposób na treść zaskarżonej ustawy oraz jej zgodność z prawem, w tym z ustawą zmieniającą.

Na uwzględnienie nie zasługiwał zarzut naruszenia art. 229 k.p.c. dotyczący rzekomego przyznania przez stronę pozwaną, że stosowanie zmienionego § 23 zaskarżonej uchwały mogło nastąpić dopiero po dokonaniu stosowanych zmian przez spółki wchodzące w skład grupy (...) w ich statutach i innych aktach wewnętrznych (art. 3 i 4 ustawy zmieniającej). Po pierwsze godzi zauważyć, że z punktu widzenia wykładni wyżej wskazanych przepisów, powyższa okoliczność nie ma znaczenia dla oceny zgodności zaskarżonej uchwały z ustawą. Zastrzeżony w art. 4 ustawy zmieniającej 45 – dniowy termin stanowi bowiem okres dostosowawczy, po upływie którego winna znaleźć zastosowanie nowa procedura powoływania członków rady nadzorczej (z udziałem pracowników spółek zależnych), a wskazanie tego terminu było niezbędne dla uzyskania zakładanego przez ustawodawcę celu – przyznania pracownikom jednostek zależnych prawa współudziału w wyborze członków rad nadzorczych. Zaskarżona uchwała nie musiała więc zawierać postanowienia umożliwiającego zastosowanie zmienionego § 23 dopiero po wprowadzeniu odpowiednich zmian w aktach wewnętrznych spółek zależnych, skoro wymogiem ustawodawcy było, iżby w terminie 45 dni od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej w statucie dokonano zmian przyznających uprawnienia pracownikom spółek zależnych do wyboru przedstawicieli do rady nadzorczej. Brak podjęcia przez spółki zależne takich zmian nie powoduje tym samym sprzeczności zaskarżonej uchwały z prawem. Przy czym, abstrahując od znaczenia omawianej okoliczności, godzi zauważyć, że strona pozwana jej nie przyznała, a wręcz wyraźnie jej zaprzeczyła w piśmie z dnia 20 listopada 2018 roku.

Nawet więc jeśli Sąd pierwszej instancji poczynił błędne ustalenia co do dostosowania przez spółki zależne swoich statutów oraz aktów wewnętrznych w związku z wejściem w życie ustawy zmieniającej, to w świetle powyższych wywodów nie miało to żadnego znaczenia dla treści zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Nadto jak wynika z twierdzeń pełnomocnika apelującego zaprezentowanych na rozprawie apelacyjnej, członkowie grupy (...) dokonali już wyboru członków rady nadzorczej zgodnie z ustawą zmieniającą i § 23 zaskarżonej uchwały, co przeczy twierdzeniu o braku możliwości ich przeprowadzenia.

Błędny okazał się zarzut naruszenia art. 213 k.p.c., art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c., art. 228 § 1 k.p.c. i art. 231 k.p.c. w zakresie w jakim Sąd Okręgowy nie ustalił, iż interesy spółek zależnych oraz pozwanej spółki nie zawsze są tożsame, odstępując przy tym od dokonania domniemania faktycznego. Powód nie podał bowiem żadnych faktów, na podstawie których Sąd pierwszej instancji mógłby ustalić inne fakty umożliwiające ocenę, że interesy spółek zależnych oraz spółki dominującej są rozbieżne. Nadto, wbrew twierdzeniom apelującego nie jest faktem powszechnie znanym (art. 228 k.p.c.), że spółki zależne znajdujące się w grupie (...) mają sprzeczne interesy z (...) S.A. Nawet, jeżeli w ocenie powoda powyższe wynika z wiedzy powszechnej oraz zasad doświadczenia życiowego, to mógł on podać chociażby jeden przykład sprzeczności tych interesów. Samo bowiem domniemanie powoda, że wprowadzenie do rady nadzorczej członków wybranych przez pracowników spółek zależnych nie gwarantuje dbałości o interes spółki dominującej stanowi jedynie jego subiektywne odczucia i obawy.

Na uwzględnienie nie zasługiwały również zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego, zarówno w odniesieniu do powództwa głównego (art. 425 § 1 k.s.h.) jak i powództwa ewentualnego (art. 422 § 1 k.s.h.)

Dokonana przez Sąd pierwszej instancji wykładnia przepisów ustawy zmieniającej znajduje pełną aprobatę Sądu odwoławczego, co w konsekwencji nie mogło prowadzić do ustalenia, że zaskarżona uchwała jest sprzeczna z prawem. W art. 3 i 4 ustawy zmieniającej ustawodawca nałożył bowiem obowiązek zmiany statutów spółek dominujących wchodzących w skład grupy kapitałowej poprzez rozszerzenie kręgu pracowników uprawnionych do wyboru i odwoływania swoich przedstawicieli w radzie nadzorczej. Wbrew twierdzeniom powoda, nie można wyprowadzić wniosku przeciwnego ze względu treść obowiązującego przepisu art. 14 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników. Użyty w wyżej cytowanej regulacji zwrot „mogą być zmienione” nie powinien być bowiem interpretowany w oderwaniu od art. 14 ust. 3 tejże ustawy. Słusznie strona pozwana w odpowiedzi na apelację podniosła, że brzmienie art. 14 ust. 3 nakazuje, aby w grupach kapitałowych, w których spółka dominująca powstała w wyniku komercjalizacji a Skarb Państwa przestał być jedynym akcjonariuszem takiej spółki (jak w przypadku (...) S.A.), wybór i odwołanie członków rady nadzorczej dokonywany był również przez

pracowników spółek zależnych, zaś ust 1 art.14 tej ustawy, ustanawia jako generalną zasadę - prawo wyboru członów rady nadzorczej przez pracowników. Nadto, przepis art. 14 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników należy odnieść do art. 12 ust.1 tej ustawy jako ,że wprowadza on odmienne od określonych art. 12 ust.1 powołanej ustawy zasady kształtowania składu rady nadzorczej .(odmienne zasady określono dla każdej z kategorii spółek). W świetle powyższego brak podstaw do przyjęcia, jak tego chce apelujący, by obowiązek wynikający z art. 4 ustawy zmieniającej miał charakter dyspozytywny.

Skoro przepisy ustawy zmieniającej mają charakter bezwzględnie obowiązujący, to zmiana § 23 zaskarżonej uchwały stanowiła realizację obowiązku nałożonego przez ustawodawcę i była zgodna z ustawą. Prawidłowa wykładnia oraz cel ustawy zmieniającej niejako wymusiły na spółkach dominujących tworzących grupy kapitałowe dokonanie zmian w statutach poprzez przyznanie pracownikom spółek zależnych biernego prawa wyborczego swoich przedstawicieli w radzie nadzorczej. Nieuprawnione jest także twierdzenie apelującego, iż obowiązek zastosowania art. 14 ust.3 ustawy powstaje po stronie pozwanej spółki wyłącznie w razie dokonywania zmian postanowień statutu na podstawie art. 14 ust.1 , a zmiana nie może polegać wyłącznie na rozszerzeniu podmiotów uprawnionych do wyboru przedstawicieli pracowników w radzie nadzorczej. Do takich wniosków nie może prowadzić zapis art. 3 ustawy zmieniającej jako, że sens tej regulacji sprowadza się wyłącznie do tego ,że dopiero po dokonaniu wskazanych w art. 4 ustawy zmieniającej, zmian w statutach powstaje uprawnienie i faktyczna możliwość pracowników spółki i pracowników jednostek zależnych do wspólnego wyboru przedstawicieli pracowników w radzie nadzorczej. Pomiędzy art. 3 i 4 ustawy zmieniającej ,a art.14 ust.1 ustawy o komercjalizacji, wbrew twierdzeniom apelującego, nie zachodzi tego typu zależność, które nakazywałyby wprowadzenie zmian do statutu innych niż wynikających z brzmienia art. 14 ust.3 ustawy o komercjalizacji. Takie rozumienie byłoby sprzeczne z wykładnią celowościową przepisów ustawy zmieniającej.

Z powyższych względów, na aprobatę nie znajduje również argumentacja strony powodowej dotycząca konieczności badania przez Sąd pierwszej instancji przesłanek uchylecia zaskarżonej uchwały w myśl art. 422 § 1 k.s.h. Trudno bowiem przyjąć, że obowiązek nałożony na spółki dominujące, związany z wejściem w życie nowelizacji ustawy o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników może skutkować sprzecznością zaskarżonej uchwały z dobrymi obyczajami, godzić w interes spółki bądź mieć na celu pokrzywdzenie akcjonariuszy. Celem nowelizacji tejże ustawy był wybór przedstawicieli do rady nadzorczej przez większą grupę pracowników, a zaskarżona uchwała realizuje założenie ustawodawcy.

Abstrahując od powyższego, Sad Apelacyjny podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji co do niewykazania przez stronę powodową, pomimo spoczywającego na niej ciężaru dowodowego, kumulatywnego spełnienia przesłanek: sprzeczności uchwały z dobrymi obyczajami wraz z jej godzeniem w interesy spółki lub jej celu polegającego na pokrzywdzeniu akcjonariuszy (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 31 października 2018 roku sygn. akt I AGa 124/18). Apelujący w odniesieniu do każdej z przesłanek przedstawia jedynie swoje subiektywne założenia i obawy, niezajdujące odzwierciedlenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

W tym zakresie zgodzić należało się ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, iż nie można z góry zakładać, że spółki należące do jednej grupy kapitałowej będą miały sprzeczne interesy. Twierdzenie powoda o podejmowaniu przez radę nadzorczą decyzji sprzecznych z interesem spółki dominującej stanowi niczym nieoparte przypuszczenie. Sprzeczne bowiem z ideą grupy kapitałowej jest stwierdzenie, że podmioty zależne posiadają odrębny interes od interesu spółki dominującej.

Nie można uznać nałożonego przez ustawodawcę obowiązku w zakresie zwiększenia uprawnień pracowników spółek zależnych jako sprzecznych z dobrymi obyczajami. Nawet bowiem jeśli ustawa zmieniająca doprowadzi do ograniczenia wpływu pracowników spółki dominującej na przedstawicielstwo w radzie nadzorczej, to powyższy skutek został usankcjonowany jako działalność ustawodawcy. Nieracjonalna pozostaje także argumentacja powoda w zakresie pokrzywdzenia akcjonariuszy na skutek powzięcia przedmiotowej uchwały. Sąd Apelacyjny zgadza się z Sądem Okręgowym, iż uprawnienie do nabycia nieodpłatnej akcji nie może być łączone z prawem każdego pracownika

do wyboru swoich przedstawicieli w radzie nadzorczej. Założeniem ustawy nowelizującej było bowiem zwiększenie uprawnień pracowników, a nie akcjonariuszy, których nadto dotychczasowe uprawnienia nie zostały zmniejszone.

Z przedstawionych względów apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlegała z mocy art. 385 k.p.c. oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. obciążając nimi apelującego jako stronę przegrywającą sprawę. Zasądzone koszty obejmowały wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego obliczone stosownie do § 8 pkt. 22 w zw. z § 10 ust.1 pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015.1804 ze zm.).

Bogdan Wysocki Małgorzata Kaźmierczak Małgorzata Goldbeck - Malesińska